

**CTEPH EHK
KROONILINE
TROMBEMBOOLILINE
PULMONAALHÜPERTENSIOON
RADIOLOOGI PILGU LÄBI**

Oleg Borodachev
Radioloogia I aasta

HUVIDE KONFLIKTID

- Siemens Healthineers GmbH väärtpaperid alates 05.2022

MÕISTED

- Pulmonaalhüpertensioon/pulmonaalarteri hüpertensioon (PAH) – rahuolekus kopsuarteri keskmine rõhk (mPAP) üle 20 mmHg (ehk 21 mmHg ja enam)
 - Määramiseks sobivad nii mitteinvasiivsed (transtorakaalne ehhouuring) kui invasiivsed (RHC ehk parema südamepoole kateteriseerimine) meetodid
- CTEPD – krooniline trombembooliline kopsuhaigus, ERS seisukoha järgi sümptomaatilised patsiendid posttrombootiliste muutustega kopsuarterites koos või ilma PH-ta
- CTEPH – eelmine mõiste konkreetselt koos PH-ga
- DECT – kahe energiaga kompuutertomograafia
- DS-DECT – kahe allikaga (röntgentoruga) kahe energiaga kompuutertomograafia
- PBV – kopsu veremaht (*pulmonary perfused blood volume*), olemuselt kvalitatiivne mõiste

NICE KLASSIFIKATSIOON 2013

1. PAH

- 1.1 Idiopathic PAH
- 1.2 Heritable PAH
 - 1.2.1 *BMPR2*
 - 1.2.2 *ALK1, ENG, SMAD9, CAV1, KCNK3*
 - 1.2.3 Unknown
- 1.3 Drug and toxin induced
- 1.4 Associated with:
 - 1.4.1 Connective tissue disease
 - 1.4.2 HIV infection
 - 1.4.3 Portal hypertension
 - 1.4.4 Congenital heart disease
 - 1.4.5 Schistosomiasis

1' PVOD and/or PCH

1" PPHN

2. PH due to left heart disease

- 2.1 Left ventricular systolic dysfunction
- 2.2 Left ventricular diastolic dysfunction
- 2.3 Valvular disease
- 2.4 Congenital/acquired left heart inflow/outflow tract obstruction and congenital cardiomyopathies

3. PH due to lung diseases and/or hypoxia

- 3.1 COPD
- 3.2 Interstitial lung disease
- 3.3 Other pulmonary diseases with mixed restrictive and obstructive pattern
- 3.4 Sleep-disordered breathing
- 3.5 Alveolar hypoventilation disorders
- 3.6 Chronic exposure to high altitude
- 3.7 Developmental lung disease

4. CTEPH

5. PH with unclear multifactorial mechanisms

- 5.1 Hematologic disorders: chronic hemolytic anemia, myeloproliferative disorders, splenectomy
- 5.2 Systemic disorders: sarcoidosis, pulmonary histiocytosis, lymphangioleiomyomatosis
- 5.3 Metabolic disorders: glycogen-storage disease, Gaucher disease, thyroid disorders
- 5.4 Others: tumoral obstruction, fibrosing mediastinitis, chronic renal failure, segmental PH

HAIGUSE DÜNAAMIKA

- Äge KATE, enamasti väljaravitav kaugtüsistusteta
- Osal juhtudest jäävad kroonilised muutused kopsuarteritesse
- Ägeda KATE järel CTEPH kujuneb välja 1 kuni 5% haigetest
- USA andmetel diagnoositakse alla 30% CTEPH juhtudest
- PAH-i vormidest ainuke (tinglikult) väljaravitav

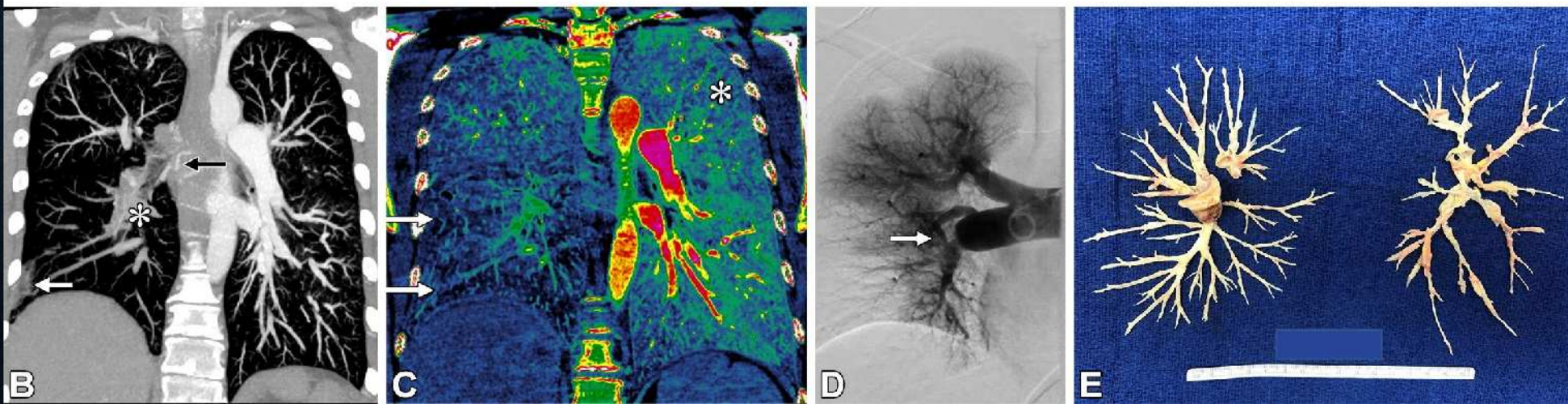
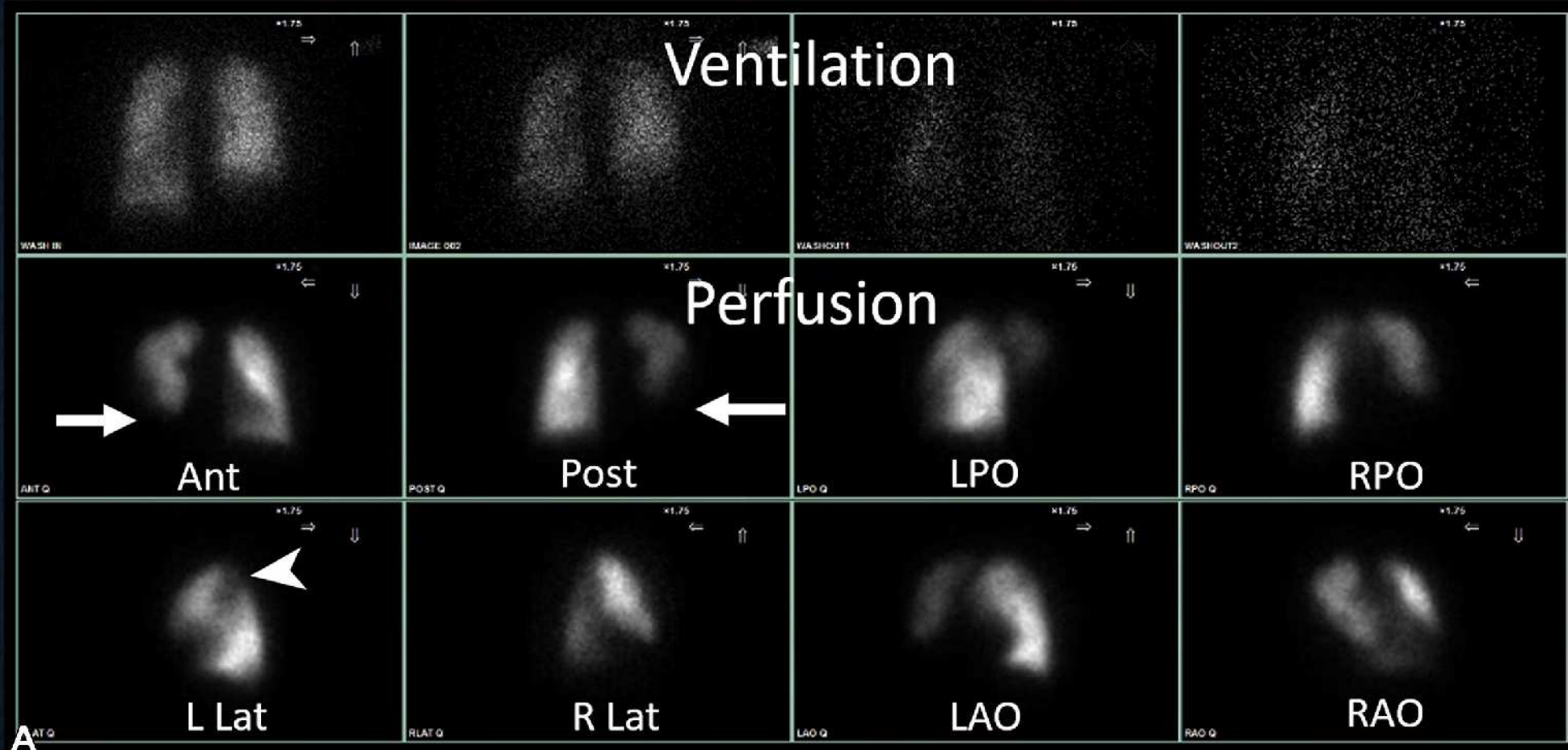
DIAGNOSTIKA

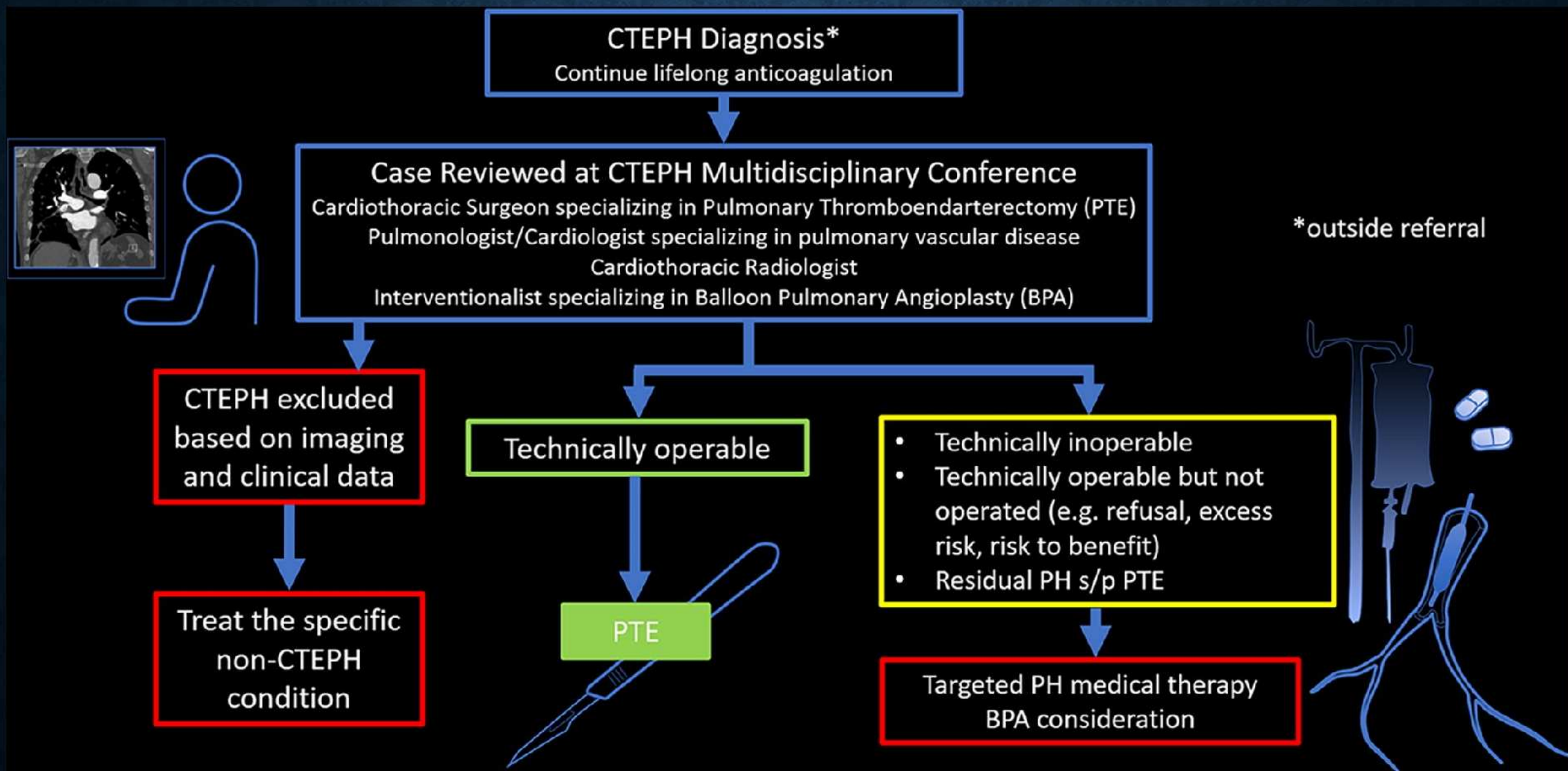
- Südame ultraheli (ehhouuring) – RV ülekoormuse hindamine, kaudne sPAP arvutamine, kambrite ja klappide anatoomia ja funktsioon
- Perfusioonuuring (V/Q skänn) – saab hinnata perfusioonidefekte (*mismatch*), tundlikkus ~97%, spetsiifilisus ~90-95%
 - Kirjanduse järgi valikuuring, kui 3 kuu pärast ravidosis antikoagulatsiooniga inimene sümptomaatiline (düspnoe, koormustaluvuse langus jne)
 - Probleemiks mitteoklusiivse haiguse alahindamine
 - SPECT V/Q parem kui planaarne
- Kopsuarteri KT-angiograafia (sh DE-CTPA ehk kahe energiaga uuring)
- Parema südamepoole kateteriseerimine – invasiivne, võimaldab otseselt mõõta kopsuarteri rõhku ja eristada pre- ja postkapillaarset PAH-i, saab üle minna terapeutiliseks protseduuriks
 - DSPA – digitaalse subtraktsiooniga kopsuarteri angiograafia
- MRT, MRA ja MRT-perfusioon?

TÜÜPILINE DIAGNOSTILINE RADA

- Ehhouuring *kiirgusvaba*
- V/Q skänn *kiirgus*
- Kopsuarterite KT-angiograafia *kiirgus*
- RHC koos DSPA-ga *invasiivne ja kiirgus*
- Muud olulised lisauuringud (nt koronarograafia)
- Kokku vähemalt 4 uuringut ravi planeerimiseks!

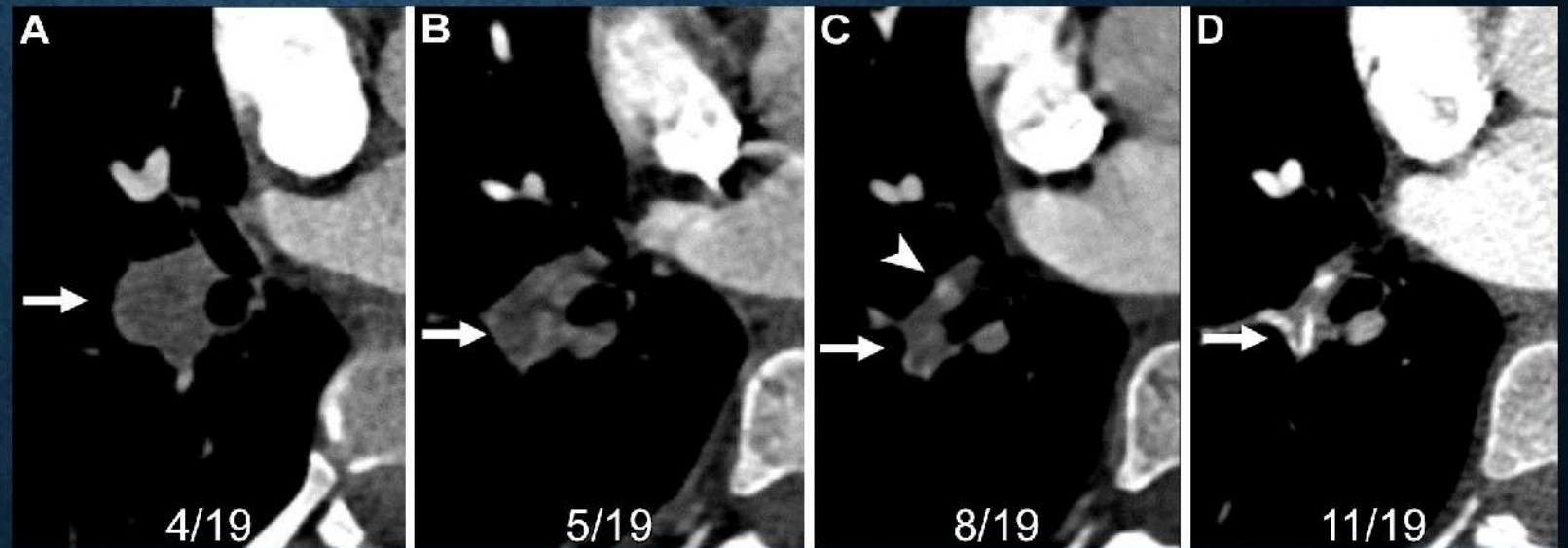

KOPSUARTERITE KT-ANGIOGRAAFIA

- Ühe energiaga(~kindel kVp, mAs modulatsioon) saame hinnata:
 - Kopsuarterite anatoomiat sh täitedefekte
 - Kopsukudet - alveolaartasandi ja interstitsiaalsed muutused
 - Pleurat ja rindkereseina
 - Südant (vähemalt parema poole)
 - Muud mis uuringuväljale jääb ja meile oluline

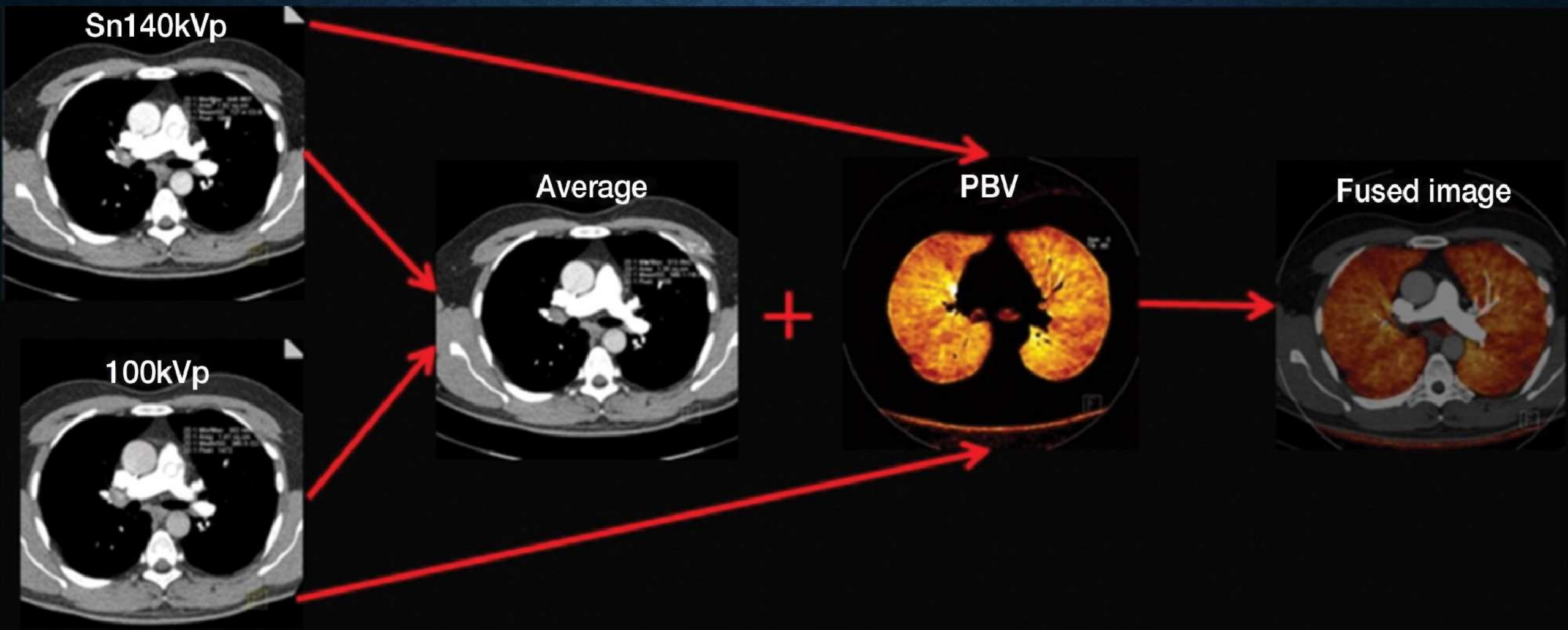

KAHE ENERGIAGA KT-UURING

Eelnevale lisaks saab:

- Hinnata regionaalset veremahtu (olemuselt mitte tõeline perfusioonuuring)
- Parandada subsegmentaarsete kopsuarterite nähtavust
- Vähendada lubjastustest tingitud (*beam hardening* ja *streak*-) artefakte
- Olemuselt DE-CTPA-st saab nii V/Q skänni kui tavalise CTPA kliinilist infot **ühe uuringuga hoides kokku nii raha kui aega**
- PBV korrelatsioon SPECT V/Q-ga varieerub
 - Tundlikkuse osas 83-96%
 - Spetsiifilisuse osas 76-99% (erinevus artefaktide tõttu)

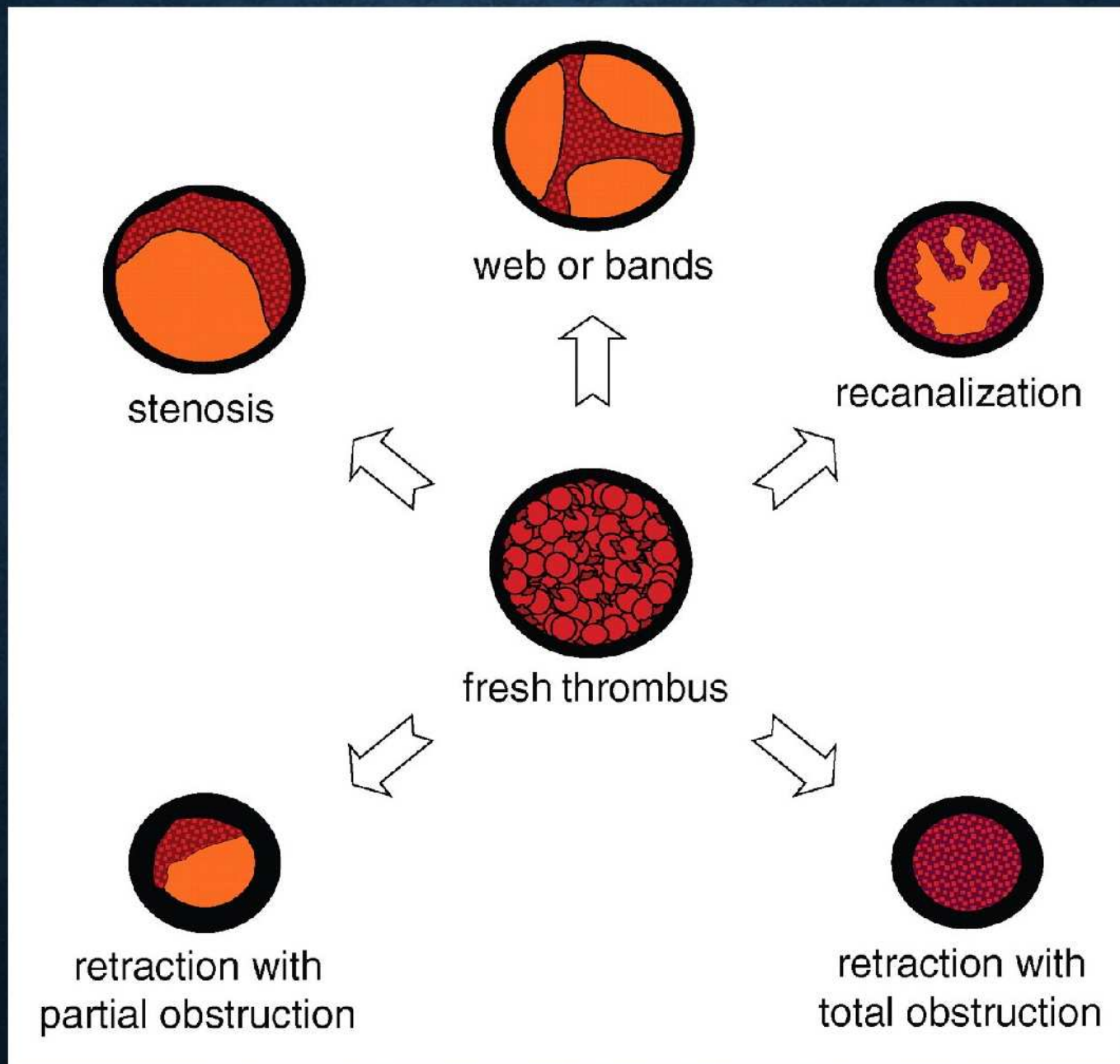
VEEL HUVITAVAT

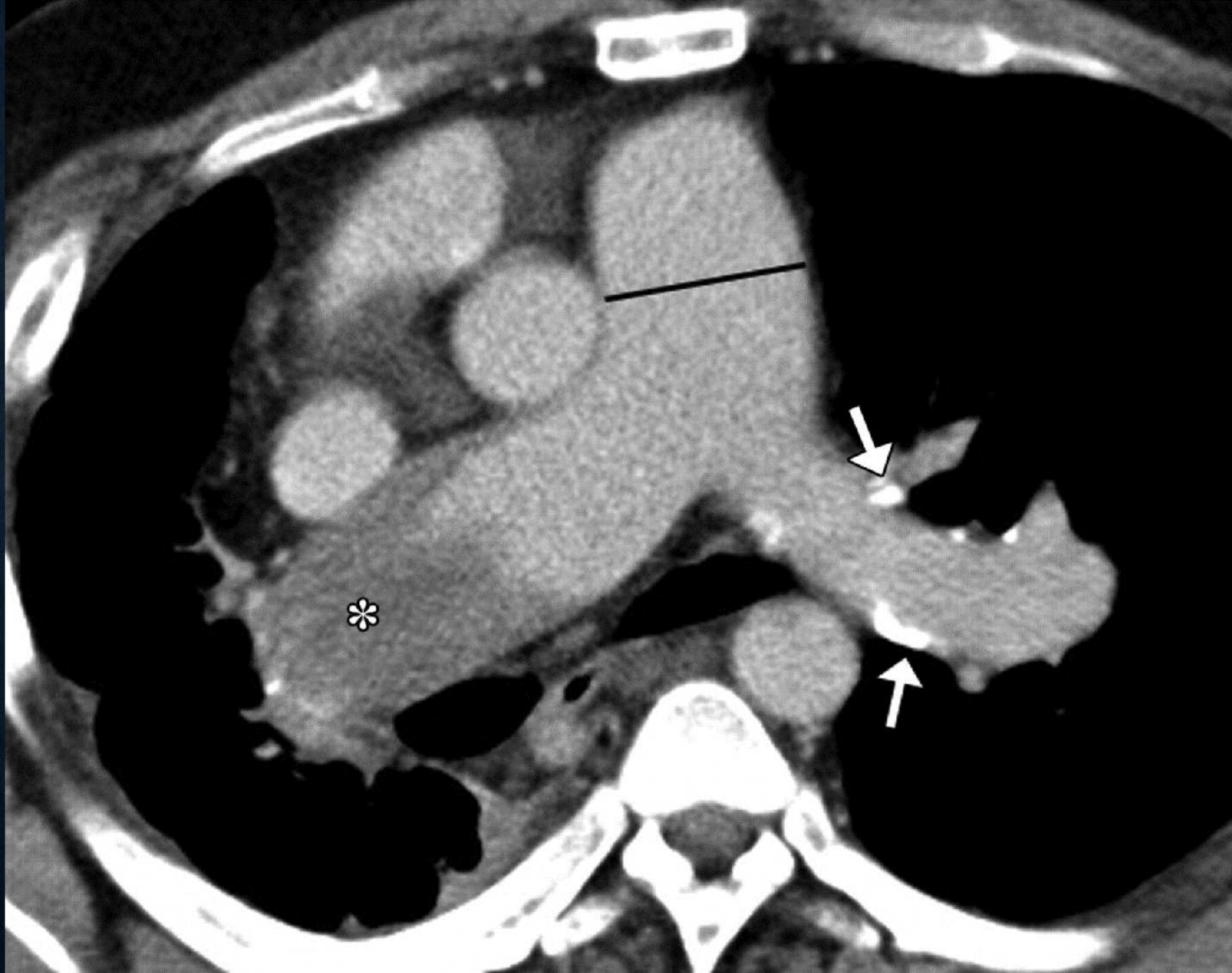
- Kahe energiaga kopsuarteri KT-angiograafia protokoll on võimalik modifitseerida
- Muuta trigger ROI kopsuarter → aort; trigger lävi kõrgema HU peale
 - Saab kontrasteerida süsteemset vereringet ehk hinnata südame vasakut poolt ja bronhiaalartereid (kliiniliselt oluline)
- Lisades EKG-sünkronisatsiooni ja gating-ut
 - Teoreetiliselt sama uuringu käigus saaks hinnata koronaarartereid
- Sisuliselt saab teha kolm-ühes uuringut

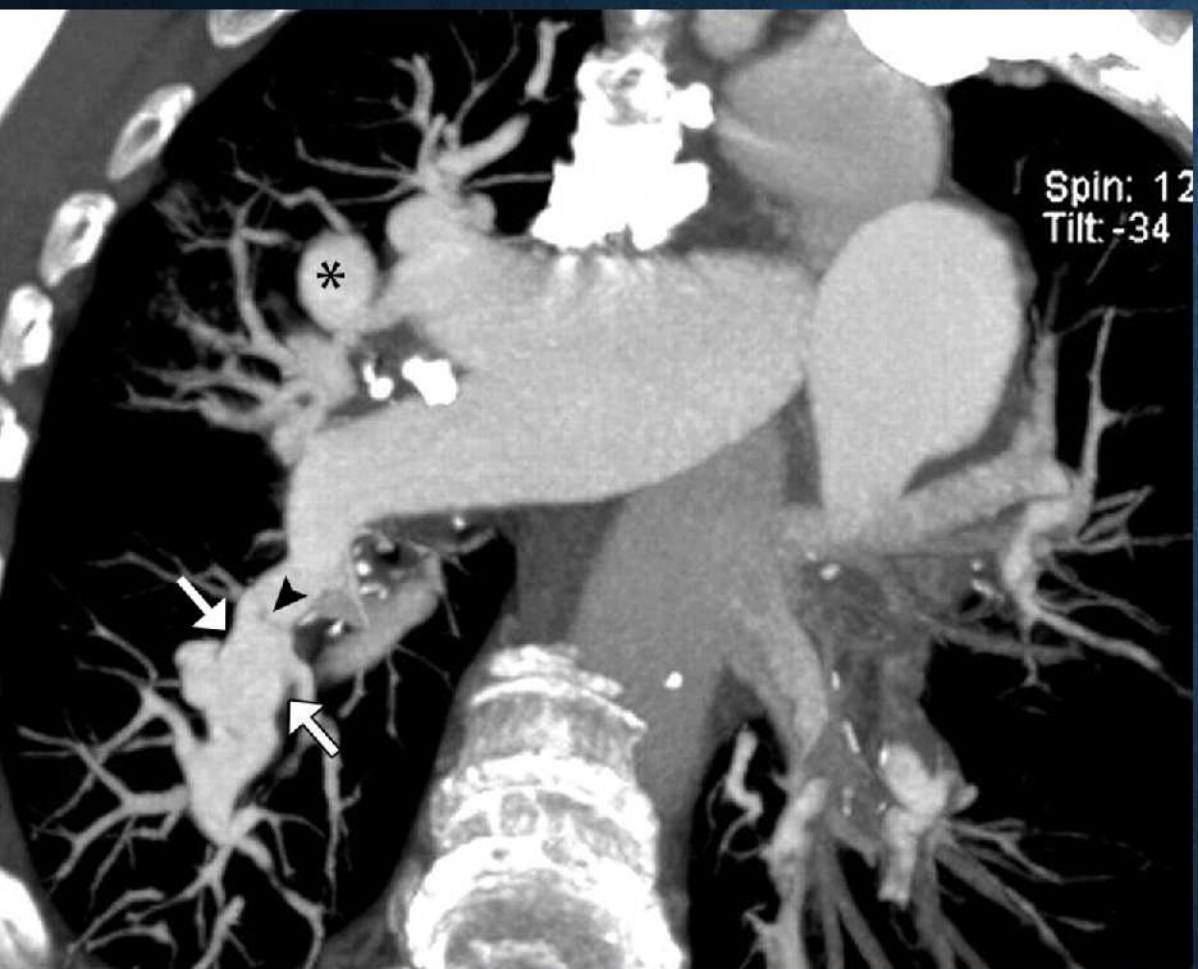
KT-UURINGUL VASKULAARSED TUNNUSED

- Täielik obstruktsioon?
- Miiteoklusiivsed täitedefektid
 - Ekstsentrilised ehk seinapidised (vanad) vs kontsentrilised (pigem värsked)
- Arterid (v.a. peatüvi) kitsenenud vs ägedas faasis läbimõõt muutusteta või laiem, võimalik poststenootiline laienemine
- Pulmonaalhüpertensioonile viited
 - Laienenud kopsuarteri peatüvi (üle 29 mm aksiaalkihil laiemas kohas), distaalsemal iseloomulik pigem asümmeetriline laienemine (vs sümmeetriline mitte-CTEPH juhtudel)
 - Kopsuarteri peatüve läbimõõt suurem kui samas kihis üleneva aordi läbimõõt
 - Parema vatsakese laienemine, interventrikulaarseptumi nihe vasakule (nn McConnell-i tunnus), RV vabaseina hüpertroofia
- Kollateraaliid
 - Bronhiaalarterite laienemine (N proksimaalsel kuni 1,5 mm)

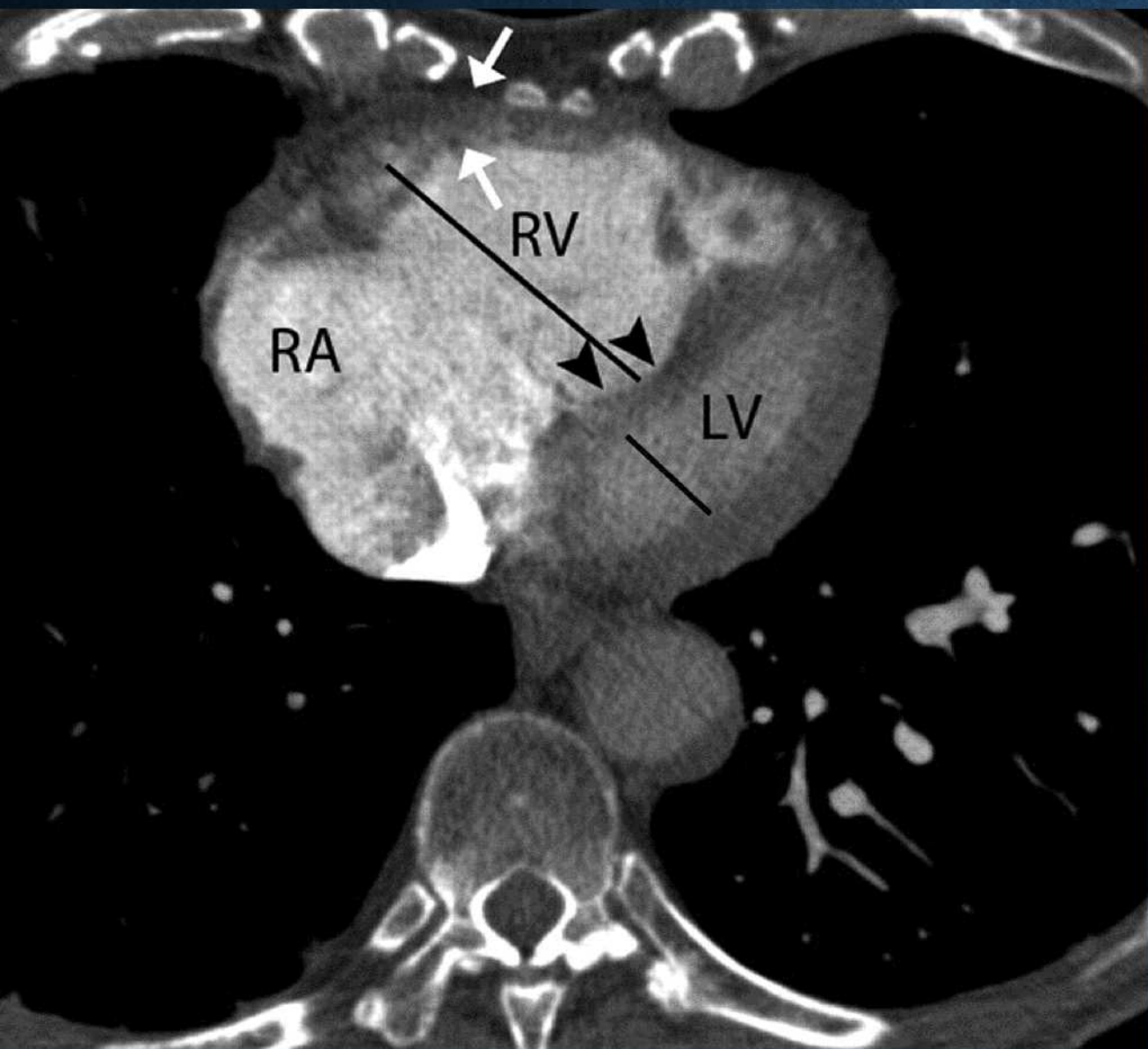

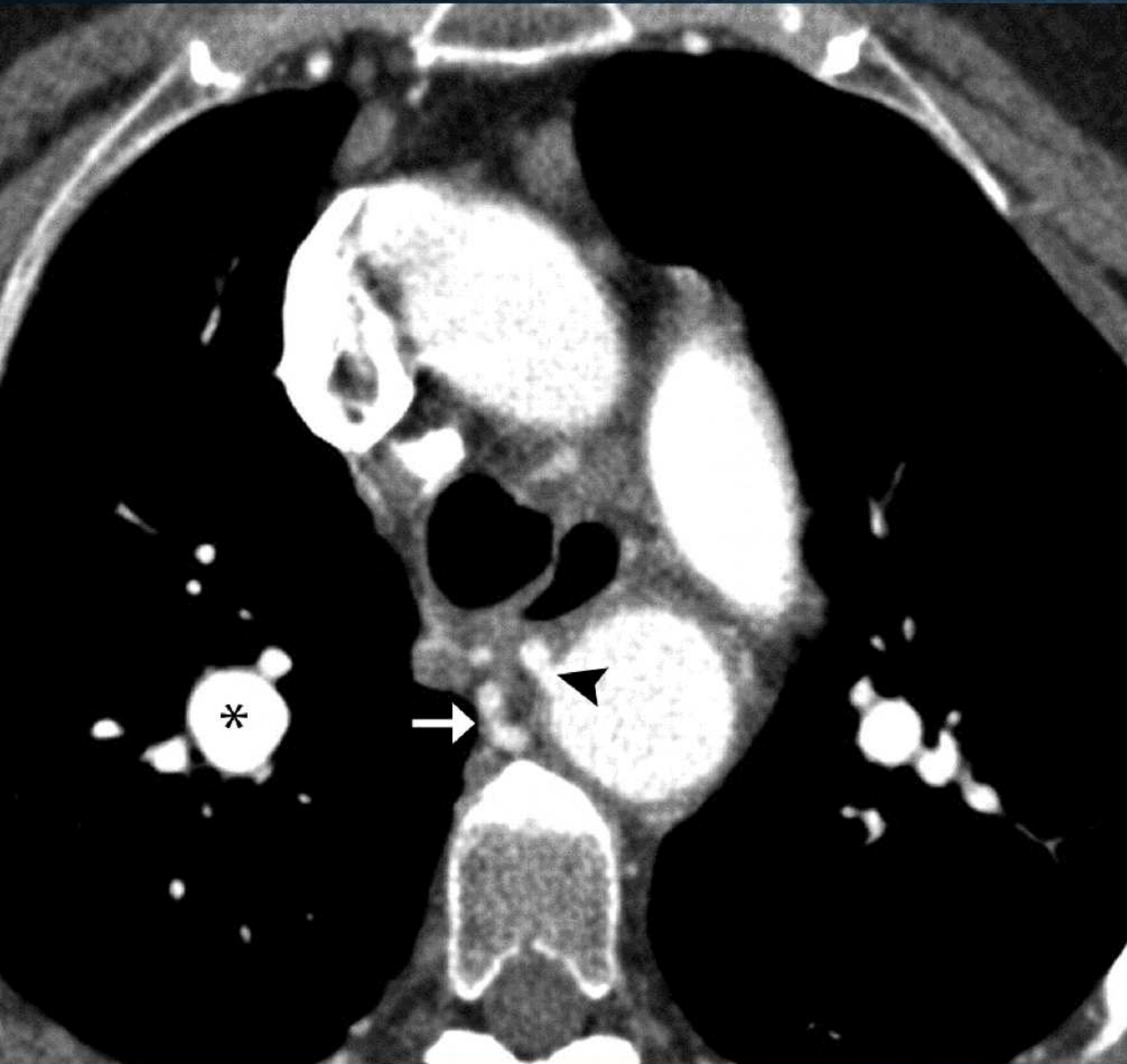

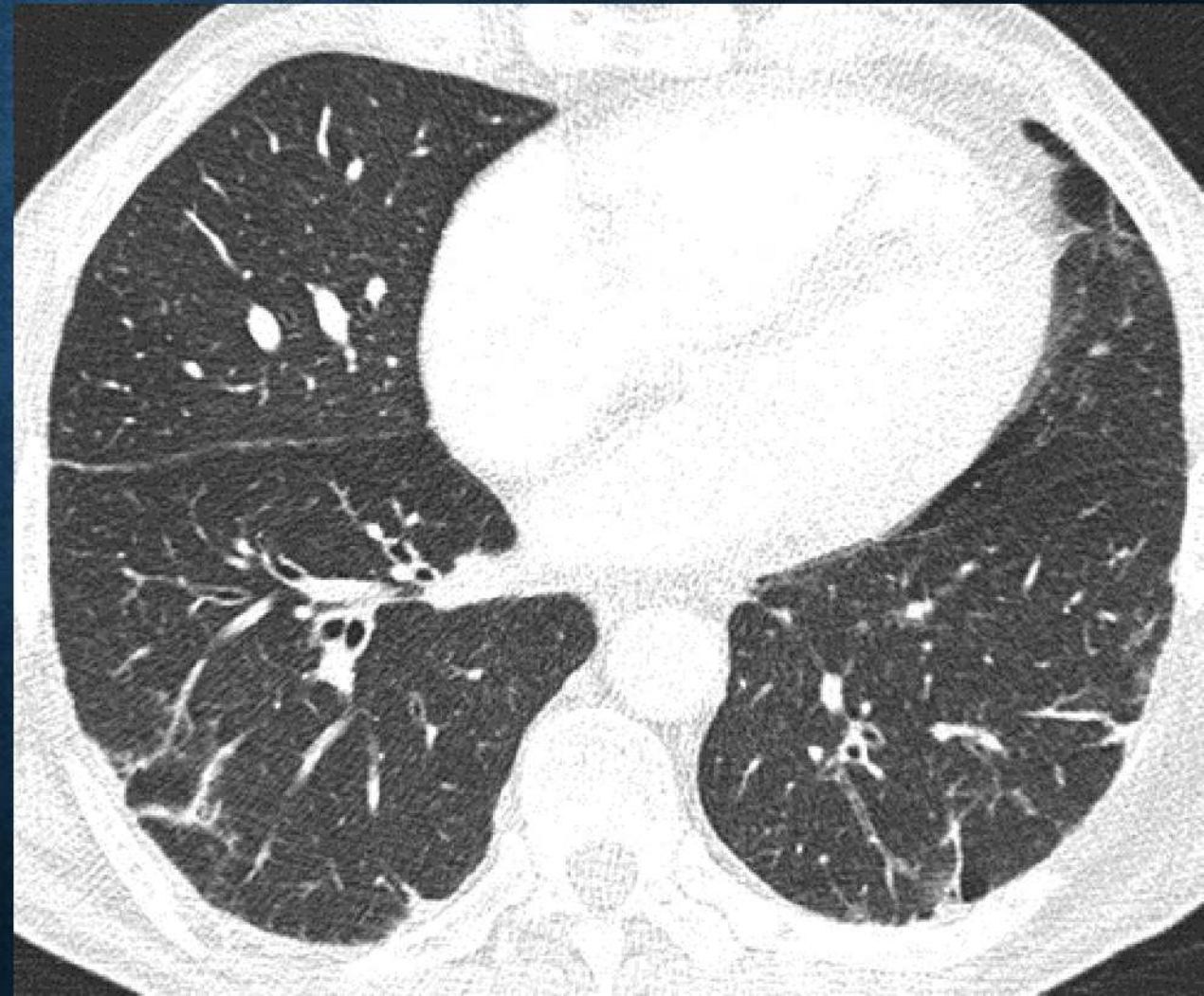

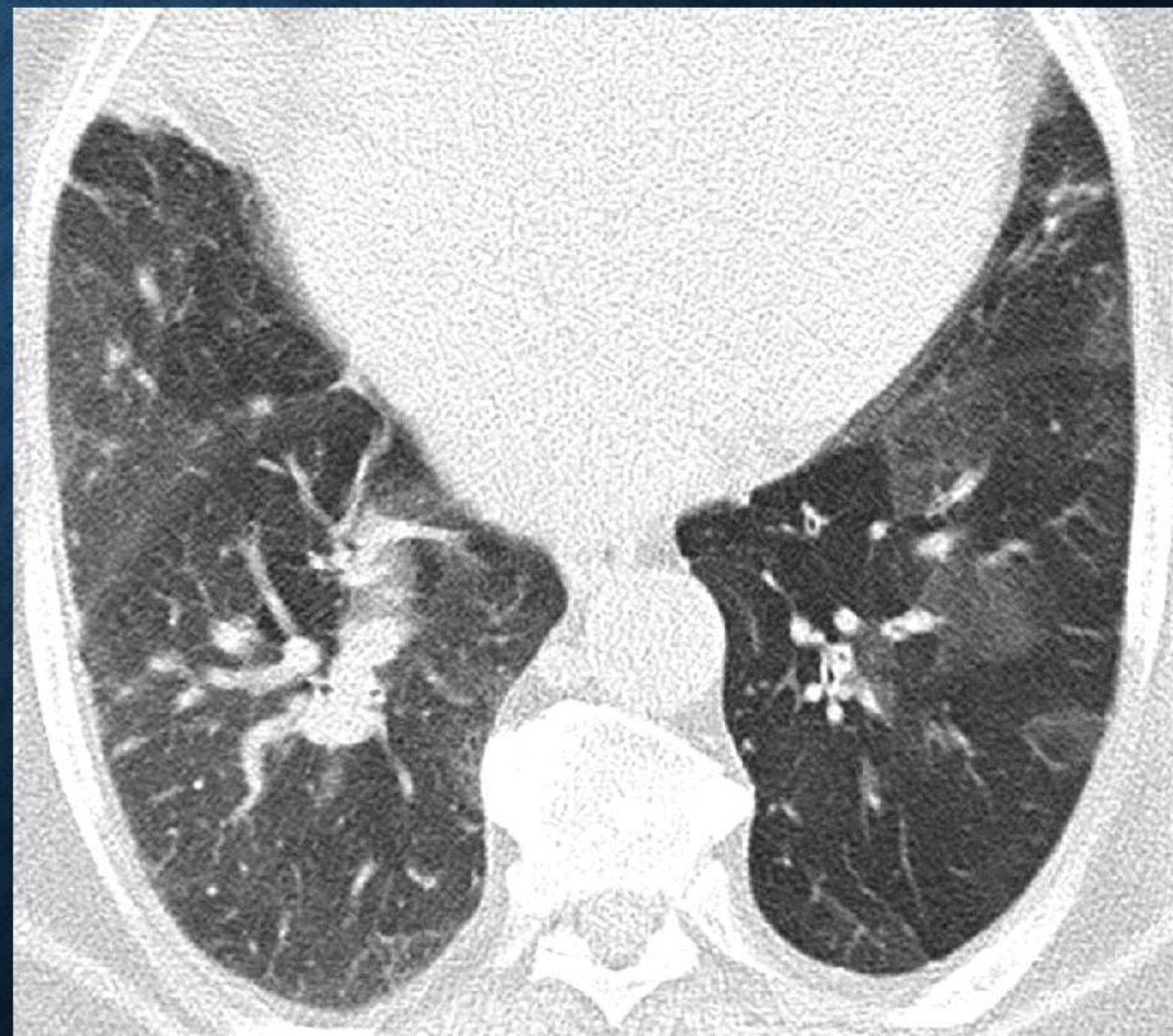
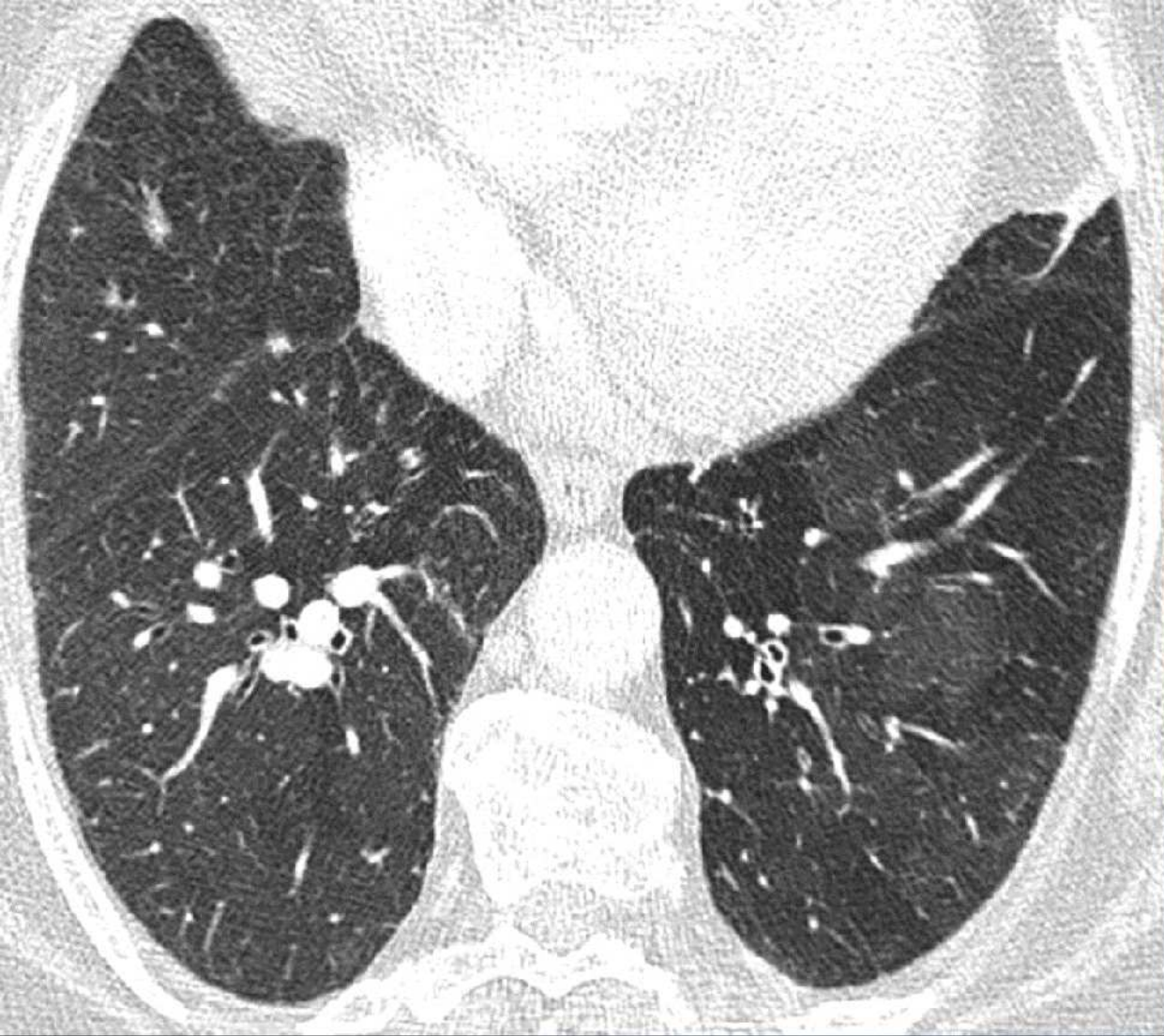

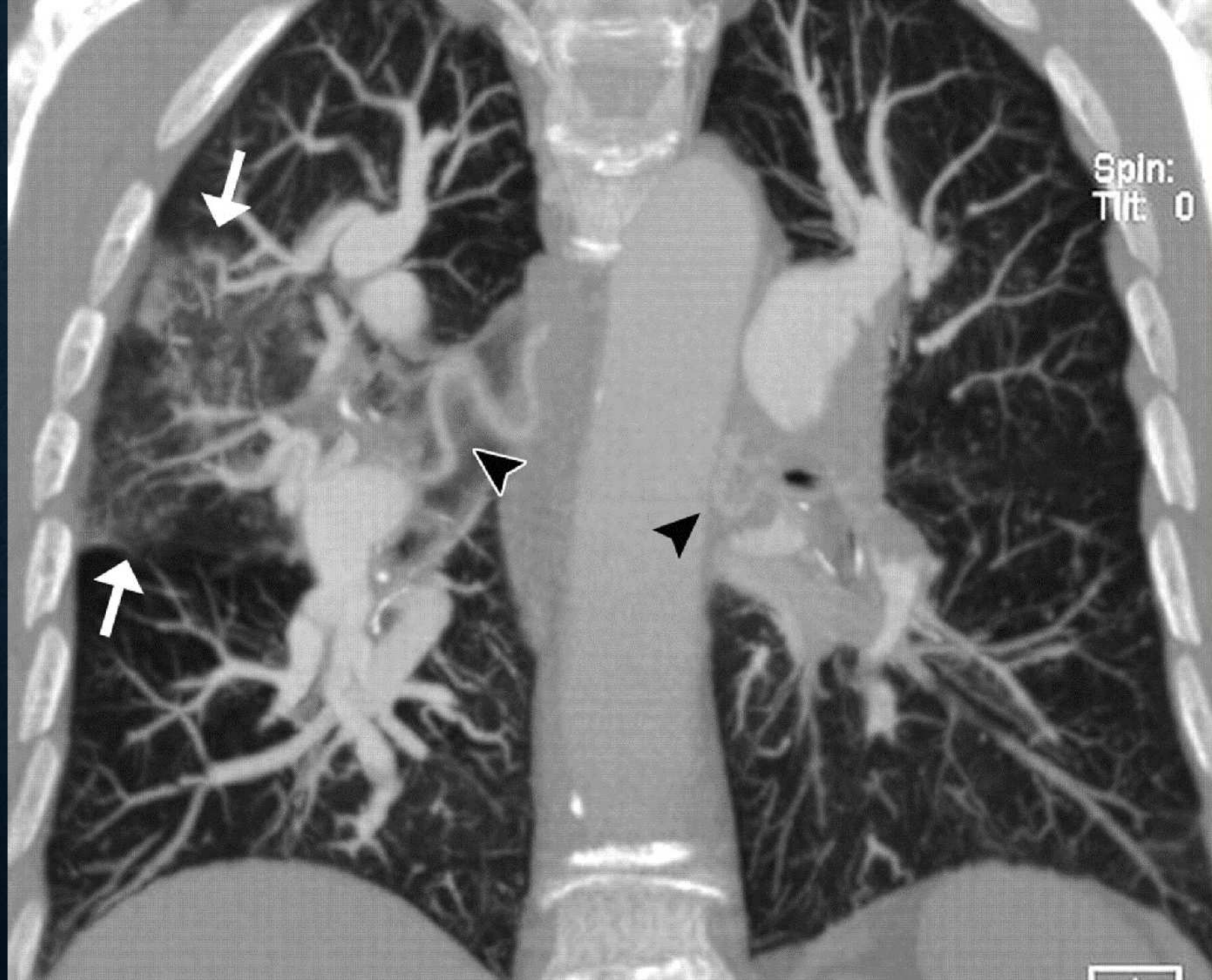

PARENHÜMATOOSSED TUNNUSED

- Vanadest kopsuinfarktides kiiljad perifeersed fibrootilised alad
- Mosaiikperfusiooni muster
- Mattklaas-muutused süsteemsetest kollateraalist

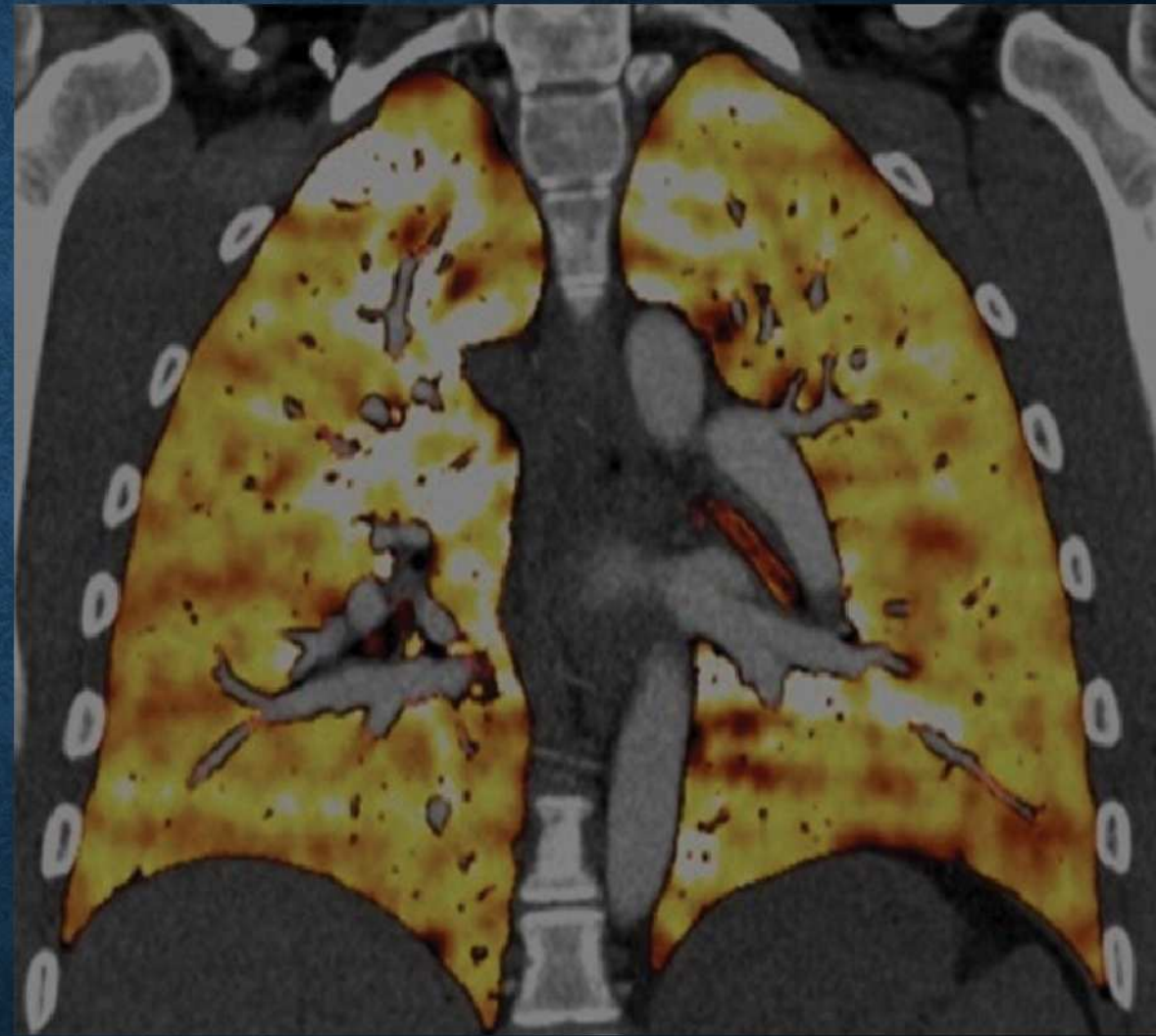
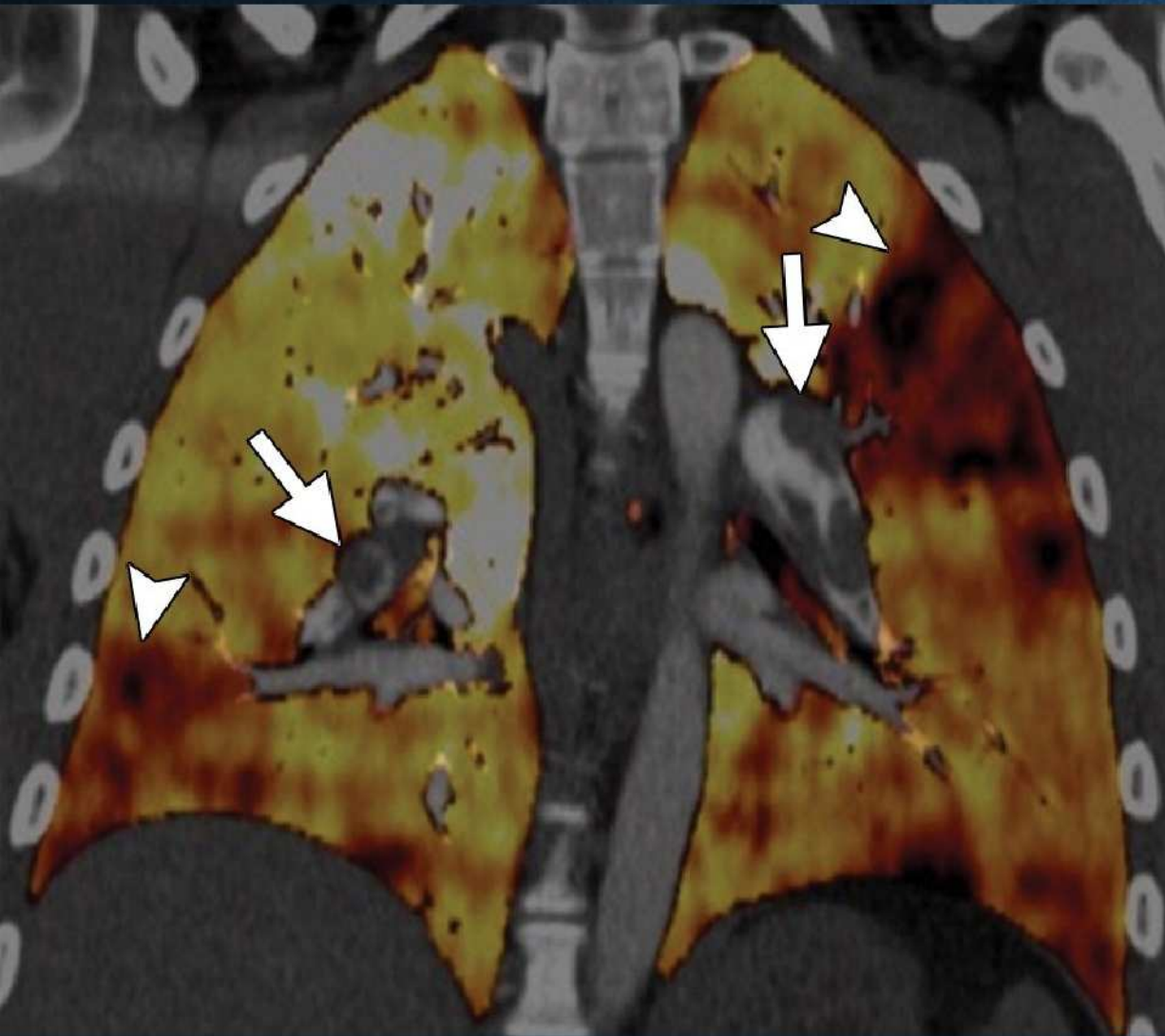

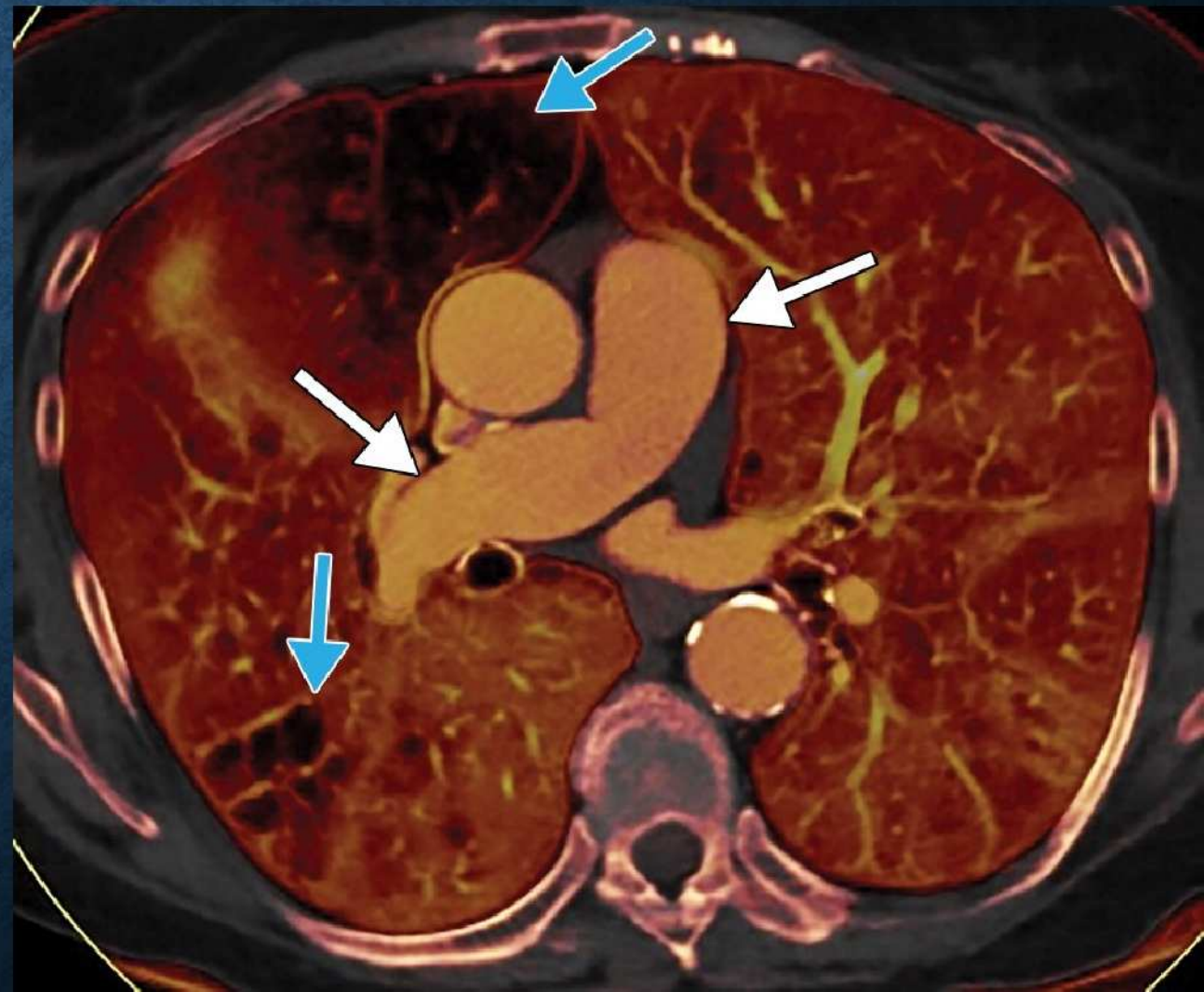

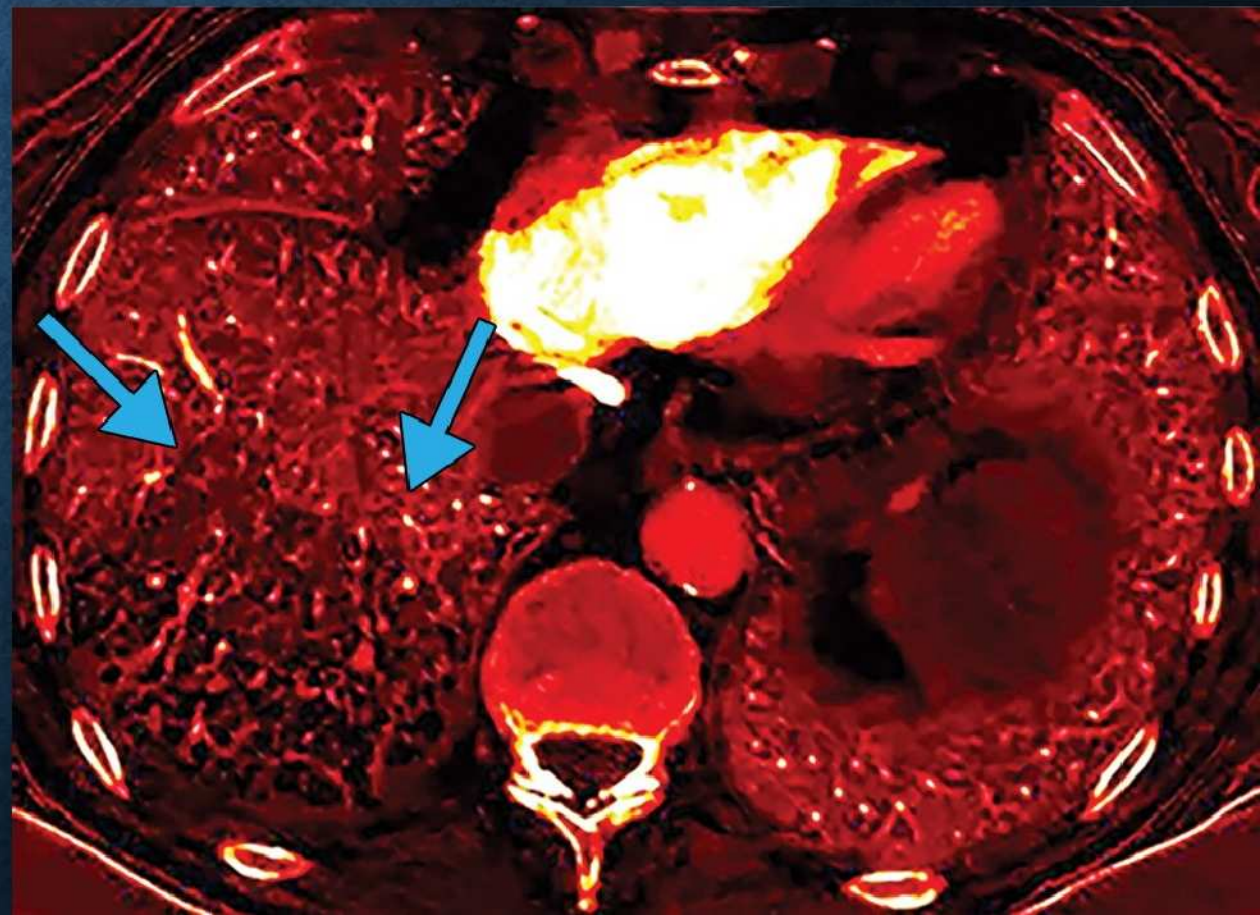
Spin: 0
Tilt: 0

DECT JA PBV-KAARDID

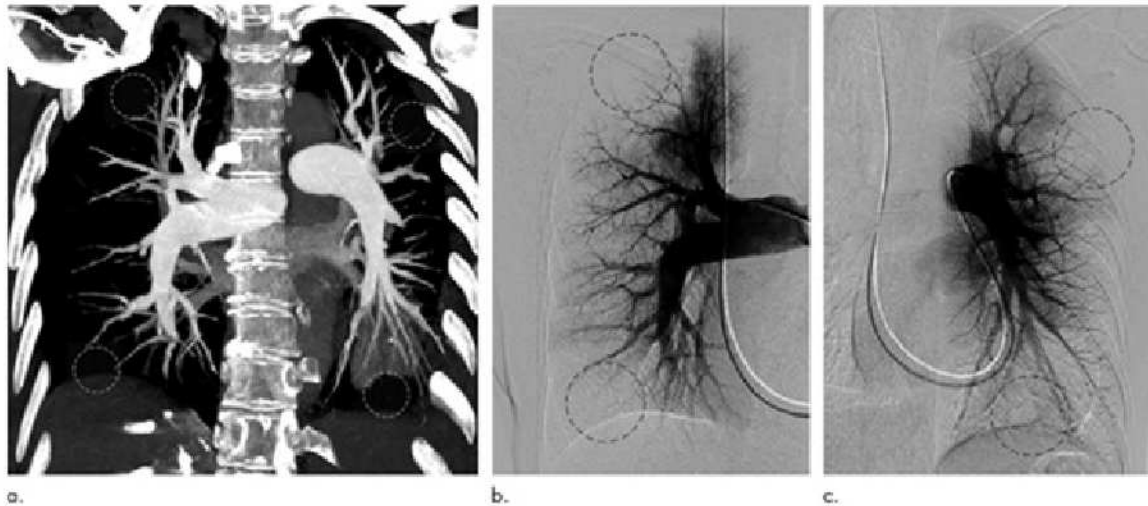
- Kopsuarteri muutuse vastandamine langenud regionaalsele perfusioonile
- Hüpoperfusiooni ala PBV kaardil võib olla suurem kui kopsu kahjustus „segaenergiaga“ seerial
- Oluline hinnata ka ilma PBV-kaardita uuring
 - Muud põhjused regionaalse perfusiooni langusele nt konsolidatsioonid või emfüseem

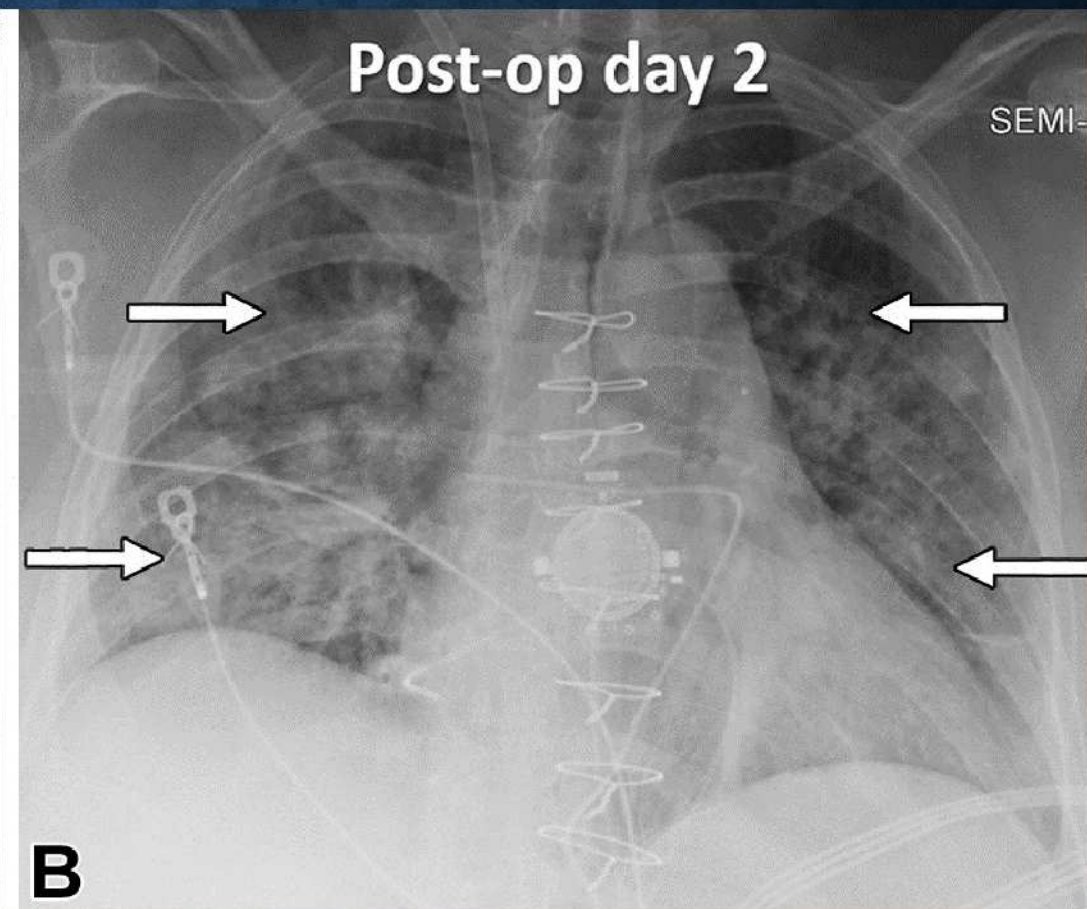
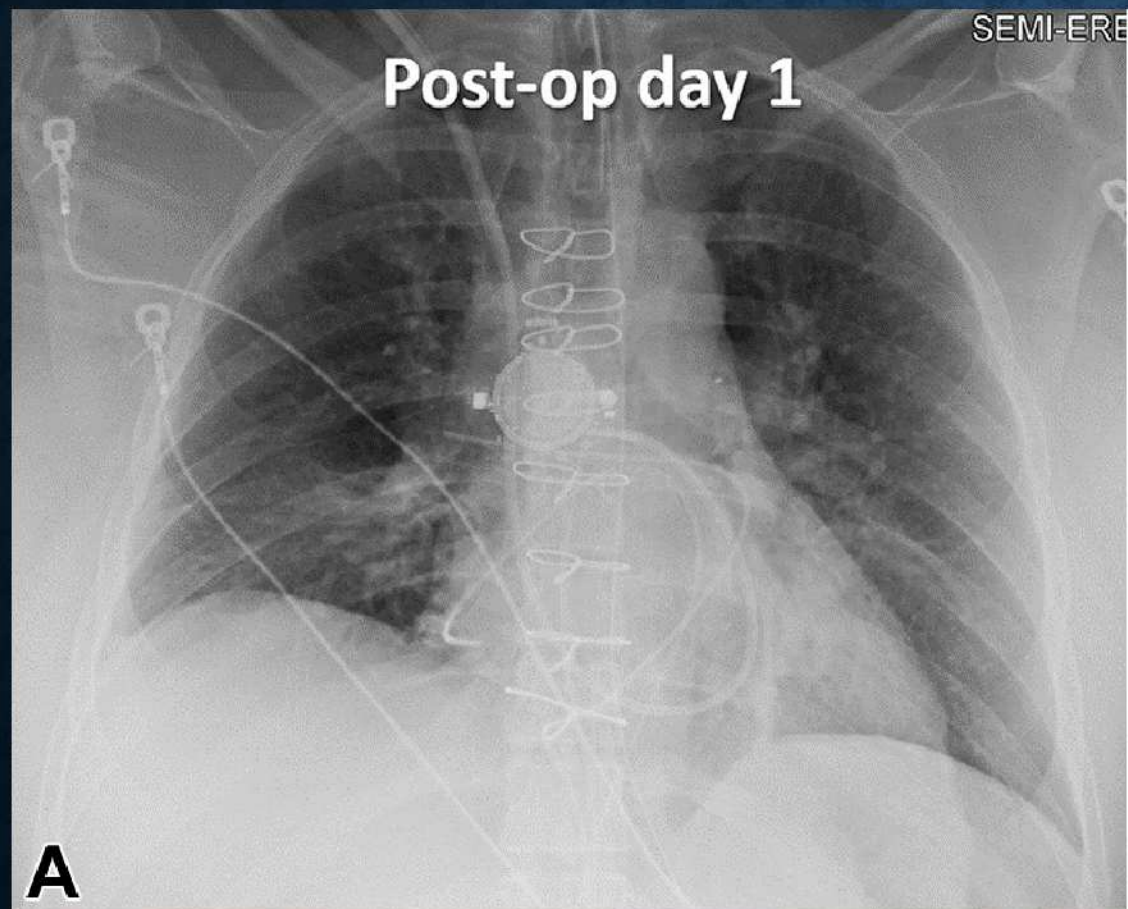

Imaging of Pulmonary Hypertension in Adults: A Position Paper from the Fleischner Society

(a) CTA and **(b)** right and **(c)** left pulmonary angiograms show vessel pruning and poor distal perfusion (dotted circles) on CTA and corresponding perfusion defects (dotted circles) on the angiograms.

- Pulmonary artery diameter is insufficient as a standalone criterion for pulmonary hypertension (PH).
- V/Q scan is the recommended examination in patients with PH to rule out chronic thromboembolic PH.
- Single-energy CT provides information on PH etiology and plays important role in the diagnostic strategy.
- Dual-energy CT combines morphologic information with lung perfusion (ie, iodine maps) and can potentially increase CT diagnostic capabilities.
- Cardiac MRI has become the reference standard to determine right ventricular function in patients with PH.

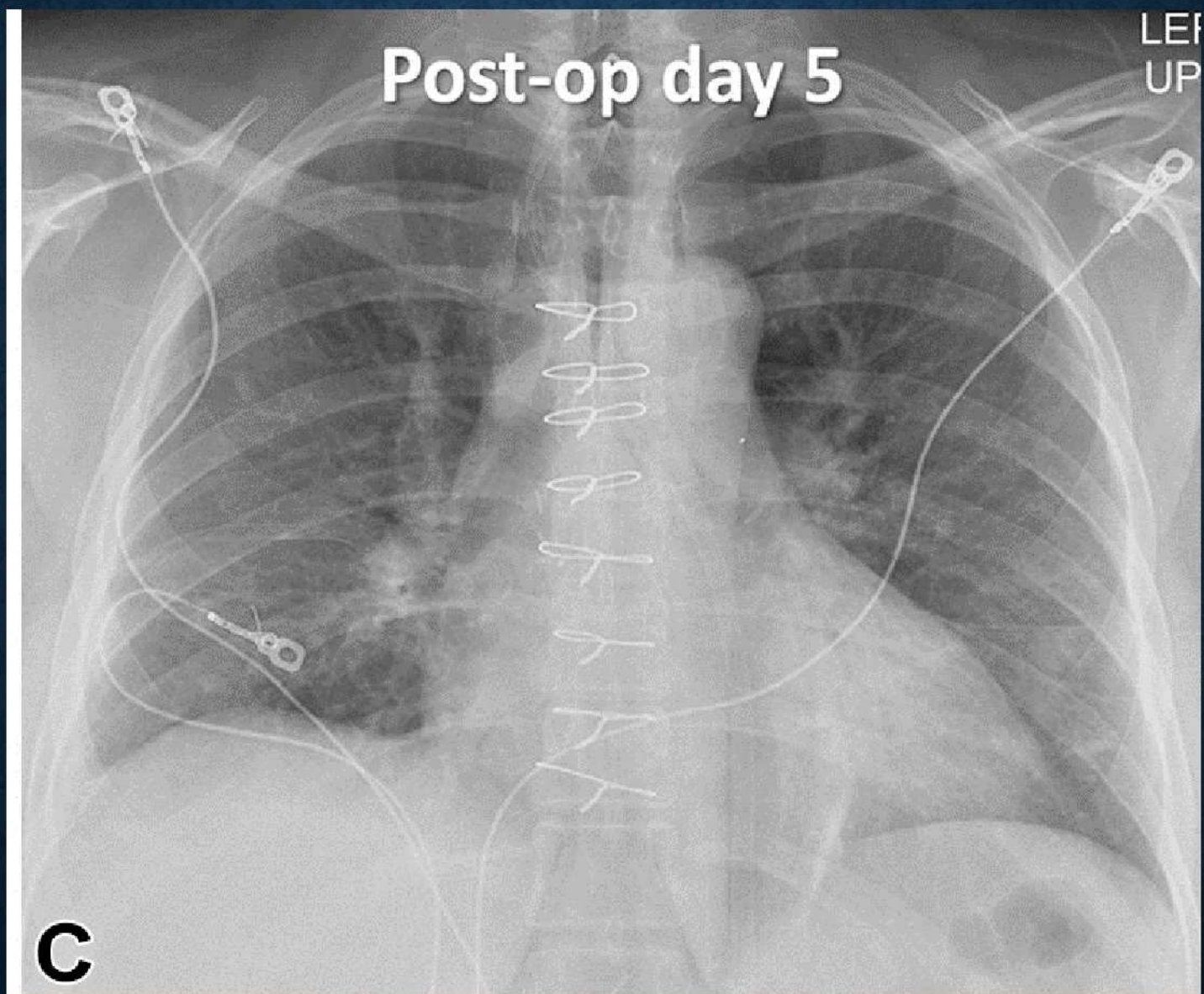

Table 1: Distinguishing Imaging Findings of CTEPH Mimics at CTPA

CTEPH Mimic	Features More Suggestive of a CTEPH Mimic	Features More Suggestive of CTEPH or CTEPD
Acute PE	Filling defects at center of vessels Vessel expanded Acute margin between clot and PA wall Main PA does not dilate in response to acute PE nor does RV hypertrophy	Contracted vessels, webs, and bands Obtuse margin between clot and PA wall Main PA often dilated and RV is hypertrophied in CTEPH
In situ thrombus	Peripheral thrombus in a central PA without segmental or subsegmental disease PA wall calcifications Bronchial artery collaterals uncommon in PAH Diffuse peripheral vascular pruning	Significant segmental or subsegmental thromboembolic disease, with focal areas of vascular attenuation in regions of disease
Vasculitis	Systemic arterial involvement Wall thickening Pseudoaneurysms Thin beaded vessels Upper lung predominance	Intraluminal filling defects (however, may be present within PA aneurysms [eg, in Hughes-Stovin syndrome])
Pulmonary artery sarcoma	Central filling defect with convex margin extending toward pulmonary valve or into contralateral PA (sausage sign) Expansile beaded filling defect that grows despite anticoagulation Extravascular invasion or enhancement within the intravascular component Nodal or parenchymal metastatic disease Lack of bronchial collaterals Outside of direct extension, bilateral disease uncommon	Absence of expansile clot with convex margins Bilateral disease common Bronchial collaterals Presence of chronic clot does not exclude sarcoma
Fibrosing mediastinitis	Extrinsic soft tissue compressing vessel Findings of granulomatous disease elsewhere, including nodal calcifications and granulomas Occlusions of other structures, such as ipsilateral pulmonary veins	Only intraluminal filling defects

Note.—There is overlap in imaging features, and CTEPD can coexist with its mimics. PA = pulmonary artery, PE = pulmonary embolism, RV = right ventricle.

MIDA KOJU VÕTTA

- Ärge võtke siit midagi koju
- Kui tahate, võtke hea tuju koju

OLULIST

- Multidistsiplinaarne lähenemine
- Saatekirjal ägedad vs kroonilised sümptomid
- Uuringute valik vastavalt vajadustele
 - Protokollide optimeerimine?
- Eriti oluline vaadata KT-l südant
- KT ei asenda kõike, aga ühe uuringuga saab kordades rohkem infot
- Tasuks meeles pidada „miimikuid“
- Kirurgiline ravi alati eelistatud kui riskid aktsepteeritavad

KIRJANDUS

- Hahn LD, Papamatheakis DG, Fernandes TM et al. Multidisciplinary Approach to Chronic Thromboembolic Pulmonary Hypertension: Role of Radiologists. RadioGraphics. Volume 43, Issue 2 February 2023.
- Castaner E, Gallardo X, Ballesteros E et al. CT Diagnosis of Chronic Pulmonary Thromboembolism. RadioGraphics. Volume 29, Issue 1 January-February 2009.
- Ameli-Renani S, Rahman F, Nair A et al. Dual-Energy CT for Imaging of Pulmonary Hypertension: Challenges and Opportunities. RadioGraphics. Volume 34, Issue 7. November-December 2014.
- Jaramillo FA, Gutierrez FR, Diaz FGT et al. Approach to Pulmonary Hypertension: From CT to Clinical Diagnosis. RadioGraphics. Volume 38, Issue 2. March-April 2018.
- Fuld MK, Halaweish AF, Haynes SE et al. Pulmonary Perfused Blood Volume with Dual-Energy CT as Surrogate for Pulmonary Perfusion Assessed with Dynamic Multidetector CT. Radiology. Volume 267, Issue 3. June 2013.
- Delcroix M, Torbicki A, Gopalan D et al. ERS statement on chronic thromboembolic pulmonary hypertension. European Respiratory Journal 2021.
- Remy-Jardin M, Ryerson CJ, Schiebler ML et al. Imaging of Pulmonary Hypertension in Adults: A Position Paper from the Fleischner Society. Radiology. Vol. 298, No. 3
- Otrakji A, Digumarthy SR, Lo Gullo R et al. Dual-Energy CT: Spectrum of Thoracic Abnormalities. RadioGraphics. Volume 36, Issue 1. January-February 2016
- <https://radiopaedia.org/articles/bronchial-artery> [külastatud 23.05.2023]